

REKOMENDACJE

V Edycja Budżetu Obywatelskiego Miasta Krakowa 2018

Michał A. Chrzanowski

Ewa Kryglon

15.12.2018

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	3
Akty prawne	3
Teoria programu.....	5
Rekomendacje.....	6
Organizacja procesu BO	6
Harmonogram	14
Etap I. Akcja edukacyjna i kampania promocyjna	17
Etap II. Zgłaszanie przez mieszkańców propozycji zadań	19
ETAP III. Weryfikacja i opiniowanie propozycji zadań.....	21
ETAP IV. Składanie i rozpatrywanie protestów	29
ETAP V. Głosowanie mieszkańców na projekty.....	30
ETAP VI. Ogłoszenie projektów do realizacji i ewaluacja	32
ETAP VII. Realizacja projektów	34

WPROWADZENIE

Niniejszy dokument zawiera **podsumowanie rekomendacji** wypracowanych w ramach ewaluacji V edycji Budżetu Obywatelskiego Miasta Krakowa (zwanego dalej budżetem obywatelskim; w skrócie BO).

Rekomendacje zostały opracowane na podstawie **oceny procesu BO z wykorzystaniem następujących kryteriów ewaluacji:**

- ✓ kryterium trafności – tego, w jakim stopniu przyjęte cele odpowiadają potrzebom interesariuszy (cele a potrzeby);
- ✓ kryterium skuteczności – tego, w jakim stopniu przyjęte cele zostały zrealizowane (cele a efekty);
- ✓ kryterium efektywności – tego, w jakim stopniu poniesione nakłady przełożyły się na efekty lub w jakim zakresie nie wykorzystano efektywnie zasobów przedsięwzięcia (efekty a nakłady),
- ✓ kryterium użyteczności – tego, w jakim stopniu uzyskane efekty są zgodne z potrzebami interesariuszy programu (efekty a potrzeby).

Zaproponowane rozwiązania mają na celu **podniesienie trafności, skuteczności, efektywności i użyteczności BO** w odniesieniu do zidentyfikowanych problemów realizacji jego celów. Rekomendacje te były konsultowane z Zespołem ds. Budżetu Obywatelskiego i uwzględniono w nim sugestie tego zespołu.

Ocena procesu BO, będąca wynikiem badań ewaluacyjnych, została przedstawiona w osobnym dokumencie, pt. „**Raport ewaluacyjny V edycji Budżetu Obywatelskiego Miasta Krakowa**” (dalej: Raport ewaluacyjny). Natomiast szczegółowe cele BO, będące podstawą jego oceny, zostały zdefiniowane w dokumencie pt. „**Teoria programu Budżetu Obywatelskiego Miasta Krakowa**” (dalej: Teoria programu).

Poszczególne rekomendacje zostały **przyporządkowane do** całości organizacji procesu BO, harmonogramu oraz poszczególnych etapów jego realizacji. Do rekomendacji przyporządkowano **3 kategorie proponowanych wdrożeń:** zmiany w regulaminie BO, propozycje zapisów w zarządzeniach Prezydenta Miasta Krakowa dotyczących BO oraz zalecenia operacyjne.

W załączniku do niniejszego dokumentu zostały dołączone 3 dodatkowe materiały:

- ✓ podsumowanie **oceny wdrożenia rekomendacji** z badań ewaluacyjnych poprzednich edycji BO;
- ✓ zestawienie **sugestii wobec zmian w BO, pochodzących z badania ankietowego przeprowadzonego z osobami głoszącymi;**
- ✓ **zestawienie rekomendacji z podziałem na sposób ich wdrożenia.**

Akty prawne

Niniejszy dokument odnosi się do szeregu **aktów prawnych regulujących V edycję budżetu obywatelskiego** oraz nowej ustawy, która będzie miała wpływ na kształt kolejnych edycji BO.

Poniższa tabela zawiera listę tych aktów prawnych wraz ze **skrótowymi nazwami**, którymi są one nazywane w dalszej części dokumentu.

Skrótowa nazwa	Pełna nazwa	Treść
Regulamin	Uchwała nr XXXIV/566/15 Rady Miasta Krakowa z dnia 16 grudnia 2015 r. w sprawie Regulaminu Budżetu Obywatelskiego Miasta Krakowa	podstawowy akt prawny definiujący BO jako formę konsultacji społecznych w sprawie przeznaczenia części wydatków z budżetu miasta Krakowa na wskazane przez mieszkańców propozycje zadań mieszczące się w kompetencjach gminy; dokument reguluje następujące elementy procesu BO: etapy BO, wieloletni cykl realizacji zadań, podział na zadania o charakterze dzielnicowym i ogólnomiejskim, sposób zgłaszania propozycji zadań, kryteria weryfikacji propozycji zadań, sposób głosowania w BO, podstawowy podział obowiązków w ramach procesu BO oraz sposób realizacji zadań
Zarządzenie PMK ws. Zespołu BO	Zarządzenie nr 491/2018 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 23 lutego 2018 r. w sprawie powołania Zespołu ds. Budżetu Obywatelskiego Miasta Krakowa oraz ustalenia szczegółowej procedury realizacji Budżetu Obywatelskiego Miasta Krakowa w roku 2018 na poziomie ogólnomiejskim oraz dzielnicowym	zarządzenie wskazuje imienną listę członków Zespołu BO, sposób podejmowania decyzji przez Zespół BO oraz jego zadania; oprócz tego zarządzenie reguluje szereg rozwiązań organizacyjnych dotyczących samego procesu BO: harmonogram prac na BO, zakres propozycji zadania, wzór listy poparcia dla propozycji zadania, sposób prowadzenia weryfikacji propozycji zadań oraz zakres uczestnictwa wnioskodawcy w realizacji propozycji zadania; zarządzanie doprecyzowuje szereg elementów procesu BO wobec Regulaminu
Zarządzenie PMK ws. głosowania	Zarządzenie nr 1496/2018 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 13 czerwca 2018 r. w sprawie przyjęcia regulaminu głosowania w ramach Budżetu Obywatelskiego Miasta Krakowa oraz wzoru karty głosowania na rok 2018	zarządzenie regulujące przebieg głosowania; wskazuje ono na możliwość głosowania w formie elektronicznej oraz papierowej; zawiera również regulamin głosowania, wzór karty głosowania, wzór zgody na przetwarzanie danych osobowych; regulamin głosowania wskazuje na: termin głosowania, osoby, którym przysługuje czynne prawo wyborcze, zakres udostępnianych danych przez głosującego, proces weryfikacji głosu, sposób określania ważności głosu, informacje o punktach głosowania bezpośredniego, listę propozycji zadań poddawanych pod głosowanie
Zarządzenie PMK ws. RBO	Zarządzenie nr 1281/2018 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 21 maja 2018 r. w sprawie powołania Rady Budżetu Obywatelskiego Miasta Krakowa	zarządzenie wskazuje imienną listę członków Rady BO, sposób odwoływania członków Rady, sposób powoływania współprzewodniczących, zadania Rady BO, sposób podejmowania decyzji przez Radę BO
Zarządzenie PMK ws. zatwierdzenia list zadań	Zarządzenie nr 1973/2018 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie zatwierdzenia listy zadań o charakterze ogólnomiejskim do realizacji w ramach Budżetu	zarządzenie zatwierdzające propozycje zadań wybrane w głosowaniu

Obywatelskiego Miasta Krakowa		
Uchwała o konsultacjach społecznych	Uchwała nr CXI/2904/18 Rady Miasta Krakowa z dnia 26 września 2018 r. w sprawie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji z mieszkańcami Gminy Miejskiej Kraków oraz z Krakowską Radą Działalności Pożytku Publicznego lub organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji	uchwała regulująca zasady i tryb konsultacji społecznych w Gminie Miasta Kraków
Statuty dzielnic	18 aktów prawnych, na podstawie których funkcjonują jednostki pomocnicze miasta Krakowa (dzielnice) przyjęte uchwałami Rady Miasta Krakowa z dnia 12 marca 2014 r., a następnie zmienione uchwałami z dnia 28 marca 2018 r.	statuty dzielnic nakładają na radę dzielnicy obowiązek podjęcia w terminie określonym zarządzeniem Prezydenta Miasta uchwałę o przystąpieniu bądź o nieprzystąpieniu do BO; w przypadku przyjęcia uchwały o przystąpieniu do BO rada określa wysokość środków przeznaczonych na jego realizację; uchwała może przewidywać udział dzielnicy w jednej lub większej liczbie edycji BO w układzie jednorocznym lub wieloletnim
Ustawa	Ustawa z dnia 11 stycznia 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych	ustawa nakłada obowiązek utworzenia budżetu obywatelskiego w gminach będących miastami na prawach powiatu, określa również jego minimalną wysokość; wprowadza ponadto wymóg określenia w drodze uchwały wymagań, jakie powinien spełniać projekt budżetu obywatelskiego (wymogi formalne wobec propozycji zadań, wymagana liczba podpisów pod listami poparcia, zasady oceny zgłoszonych propozycji zadań oraz zasady przeprowadzania głosowania)

Teoria programu

Warto zwrócić uwagę, że **żaden z wymienionych wcześniej aktów prawnych nie definiuje celów budżetu obywatelskiego** ani poszczególnych jego etapów.

W ramach ewaluacji V edycji BO cele te zostały zrekonstruowane i przedstawione w dokumencie „**Teoria programu** Ewaluacja V edycji Budżetu Obywatelskiego Miasta Krakowa 2018”.

REKOMENDACJE

Organizacja procesu BO

CELE BO

W Teorii programu zdefiniowano trzy cele strategiczne BO:

1. Zwiększenie zakresu współzrządzenia miastem przez mieszkańców.
2. Tworzenie silnej wspólnoty samorządowej mieszkańców Krakowa.
3. Kształtowanie miasta przyjaznego dla mieszkańców.

Pierwsze dwa cele dotyczą **procesu prowadzenia BO** (angażowania mieszkańców w lokalną dyskusję, wypracowywanie propozycji zadań, głosowanie nad propozycjami zadań i uczestnictwo w ich realizacji). Trzeci cel dotyczy **samych propozycji zadań** – inwestycji i działań wypracowanych w procesie BO, które mają zaspokoić potrzeby mieszkańców i przyczynić się do podniesienia jakości ich życia.

Badania ewaluacyjne nie obejmowały realizacji trzeciego celu – tzn. tego, jak zrealizowane propozycje zadań wpłynęły na życie mieszkańców. Niemniej część rekomendacji dotyczy tego, **jak zmiana procesu prowadzenia BO może się przełożyć na realizację tego celu przez zwiększenie jakości propozycji zadań, tak aby trafniej i skuteczniej realizowały potrzeby mieszkańców.**

Do dwóch pierwszych celów strategicznych przyporządkowano **cele szczegółowe**:

Cel strategiczny	Cel szczegółowy
Zwiększenie zakresu współzrządzenia miastem przez mieszkańców	zaangażowanie mieszkańców w decydowanie o sprawach miasta
	efektywniejsze zarządzanie środkami publicznymi w procesie zaspokojenia potrzeb mieszkańców (zarządzanie lepiej poinformowane, innowacyjne)
	wzrost zaufania do samorządu lokalnego (jako warunek dialogu społecznego)
	zebranie informacji o potrzebach mieszkańców
	rozstrzygnięcie dylematów związanych z wyborem sposobu wydatkowania środków publicznych (priorytetyzacja, plebiscyt)
Tworzenie silnej wspólnoty samorządowej mieszkańców Krakowa	wzrost kompetencji urzędników w zakresie komunikacji społecznej
	wzrost znaczenia procesów partycypacyjnych w kulturze zarządzania miastem
	wzrost zaangażowania mieszkańców (zmiana postaw biernych w aktywne)
	kształtowanie postaw obywatelskich (odpowiedzialność, sprawczość, wiedza o mieście)
	wzmacnianie procesów samoorganizacji
	budowanie tożsamości lokalnej

integracja społeczna oraz przeciwdziałanie wykluczeniom
rozwój mieszkańców w zakresie kompetencji związanych z zarządzaniem miastem (wiedza, umiejętności)
rozwój mieszkańców w zakresie kompetencji związanych z dialogiem
stworzenie przestrzeni do innowacji społecznych
kreowanie liderów lokalnych

Teoria programu wyróżnia też **szereg założeń dotyczących realizacji celów:**

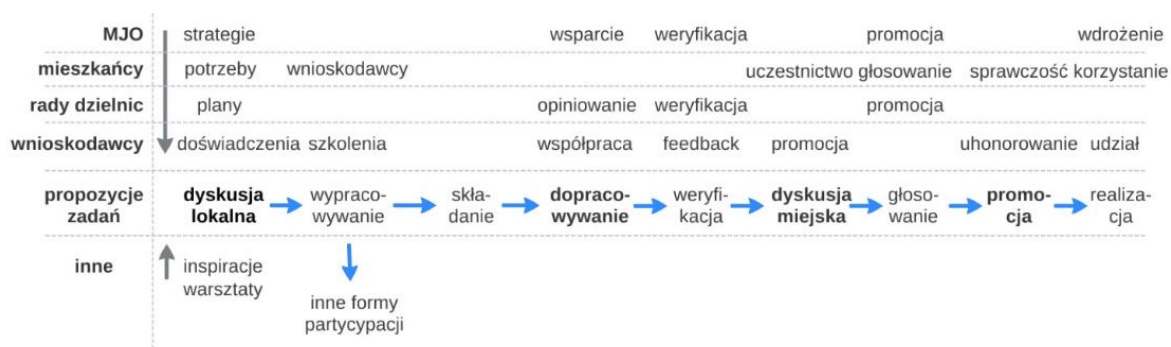
- ✓ mieszkańcy korzystający z tego instrumentu podejmą bardziej trafne decyzje co do przeznaczenia środków publicznych, niż zrobiliby to radni i urzędnicy;
- ✓ decyzja podjęta w ramach BO będzie bardziej zgodna z zasadami sprawiedliwości społecznej;
- ✓ dyskusja wokół nich oraz wyniki głosowania są źródłem wiedzy na temat potrzeb mieszkańców i kopalnią nowych pomysłów na przyszłość;
- ✓ BO może mieć znacznie większe społeczne oddziaływanie, jeśli zgromadzona dzięki niemu wiedza i pomysły będą wykorzystywane również poza procesem;
- ✓ BO będzie miał modernizujący wpływ na urząd gminy;
- ✓ BO wzmacnia obywatelski nadzór nad całością funkcjonowania samorządu.

REKOMENDACJE

W ramach badania ewaluacyjnego V edycji BO zidentyfikowano szereg problemów, których **rozwiązanie wymaga przebudowy procesu budżetu obywatelskiego:**

- ✓ niedostateczna realizacja celów związanych z etapem dyskusji na temat potrzeb społeczności lokalnej, wypracowywania propozycji zadań;
- ✓ niewykorzystanie nawiązanej relacji z wnioskodawcami propozycji zadań do zbudowania ich trwałego zaangażowania i współpracy z UMK;
- ✓ konstrukcja procesu budżetu obywatelskiego jako procesu niezależnego, oderwanego od całości spraw, zadań i strategii miasta;
- ✓ brak systemowego połączenia procesu BO z działaniami rad dzielnic oraz innymi mechanizmami partycypacji społecznej (np. wniosek obywatelski);
- ✓ brak mechanizmów mających na celu podnoszenie jakości merytorycznej propozycji zadań, wzbogacenia ich o wiedzę ekspercką oraz zakorzenienia w potrzebach szerszych grup mieszkańców;
- ✓ brak skutecznej komunikacji z mieszkańcami i wnioskodawcami na temat efektów BO, przez co wśród uczestników BO nie wytwarza się poczucie sprawczości; osoby głosujące często nie wiedzą o efektach swojego udziału w BO.

Adresując powyższe problemy, proponowana jest **przebudowa procesu BO zgodnie z poniższym schematem:**

Rysunek 1. Propozycja etapów wypracowywania propozycji zadań, uwzględniająca zaangażowanie poszczególnych interesariuszy.

Schemat ten jest zorganizowany wokół **etapów tworzenia się propozycji zadań** (od potrzeby społeczności lokalnej do realizacji wybranych propozycji zadań) i wskazuje na rolę poszczególnych interesariuszy w tym procesie. Jego konstrukcja jest próbą odpowiedzi na **dylematy związane ze zidentyfikowanymi problemami BO**:

- ✓ Jak zapewnić udział poszczególnych interesariuszy w całym procesie BO?
- ✓ Jak zapewnić trafność propozycji zadań, tj. sprawić, aby odzwierciedlały one potrzeby mieszkańców Krakowa?
- ✓ Jak uwzględnić niezbędną wiedzę ekspercką potrzebną do tego, aby propozycje zadań skutecznie realizowały potrzeby mieszkańców?
- ✓ Jak wytworzyć wśród mieszkańców poczucie sprawczości, tj. przekonanie o tym, że ich zaangażowanie w proces BO przełożyło się na rozwój Krakowa i ich bezpośrednie życie?
- ✓ Jak połączyć wypracowywanie propozycji zadań z dyskusją o potrzebach miasta i dzielnic?
- ✓ Jak doprowadzić do sytuacji, w której BO jest sposobem na godzenie zróżnicowanych potrzeb mieszkańców i nie tworzy sytuacji konfliktowych?
- ✓ Jak zachęcić mieszkańców do wspólnego wypracowywania propozycji zadań?
- ✓ Jak stworzyć warunki, w których zaangażowanie mieszkańców w roli wnioskodawców da im poczucie satysfakcji i zachęci do dalszego angażowania się w sprawy miasta?
- ✓ Jak połączyć zadania i cele radnych dzielnicowych z celami BO?
- ✓ Jak zachęcić mieszkańców do głosowania w BO?

Proponowany schemat przedstawia **punkty styczne** między poszczególnymi interesariuszami zapewniające przepływ informacji, wiedzy i doświadczeń wszystkich uczestników BO.

W związku z tym proponowane jest **dodanie następujących etapów** procesu BO:

- ✓ **etap dyskusji lokalnej**, która w odróżnieniu od aktualnego etapu edukacyjno-informacyjnego nie koncentruje się wyłącznie na informowaniu o zasadach BO, lecz jest szerszą, wykraczającą poza sam BO dyskusją o potrzebach społeczności lokalnej, uwzględniającą planowane i realizowane

działania Urzędu Miasta Krakowa, radnych dzielnic oraz zewnętrzną wiedzę ekspercką na temat dostępnych rozwiązań adresowanych problemów;

- ✓ **etap dopracowania propozycji zadań**, które umożliwi wnioskodawcom nie tylko doprowadzenie propozycji zadań do zgodności z Regulaminem, ale również uwzględnienie opinii UMK i radnych dzielnicowych;
- ✓ **etap dyskusji miejskiej**, która umożliwi wszystkim mieszkańcom Krakowa refleksję na temat wypracowanych propozycji zadań, zanim przystąpią do etapu głosowania;
- ✓ **etap promocji realizowanych propozycji zadań**, która umożliwi wykorzystanie potencjału wypracowanego w procesie BO – pokaże mieszkańcom efekty ich udziału w BO i zachęci ich do dalszego angażowania się w to przedsięwzięcie w roli wnioskodawcy lub głosującego.

Poniższa tabela podsumowuje **udział i rolę poszczególnych interesariuszy** w proponowanym modelu BO:

Interesariusz	Udział
Mieszkańcy	biorą udział w dyskusji lokalnej na temat ich potrzeb, wyrażają swoje poparcie na etapie zgłaszania propozycji zadań (listy poparcia), biorą udział w dyskusji miejskiej na temat wypracowanych propozycji zadań, wybierają propozycje zadań w trakcie głosowania, otrzymują informacje i uczestniczą w realizacji propozycji zadań, korzystają z efektów wdrożonych propozycji zadań
Wnioskodawcy	wnioskodawcy z poprzednich edycji dzielą się swoimi doświadczeniami i pomysłami na etapie dyskusji lokalnej i wypracowywania propozycji zadań, uczą się zasad funkcjonowania miasta i współpracy z samorządem, otrzymują informację zwrotną na temat swoich propozycji, promują swoje propozycje zadań i głosowanie na BO, są uhonorowani (niezależnie od ostatecznego statusu propozycji zadania) za swoje zaangażowanie i poświęcony czas, uczestniczą w realizacji propozycji zadań, zachęcają innych mieszkańców do udziału w BO
Radni dzielnicowi, miejskie jednostki organizacyjne (MJO)	jako gospodarze dyskusji lokalnej mają przestrzeń do przedstawienia realizowanych i planowanych przez siebie działań, dzielą się swoją wiedzą i doświadczeniami z wnioskodawcami na etapie wypracowywania propozycji zadań, mają możliwość przekazania swojej opinii na etapie dopracowywania propozycji zadań, uczestniczą w promocji BO, uczestniczą w realizacji propozycji zadań

Szczegółowe rekomendacje dotyczące sposobu **wdrożenia powyższego modelu BO** zostały ujęte tabelarycznie w poszczególnych sekcjach niniejszego dokumentu.

L.p.	Adresowany problem	Konsekwencje	Rekomendacja	Sposób wdrożenia	Umiejscowienie i proponowana zmiana
1	Brak realizacji celów związanych z dyskusją nad potrzebami mieszkańców, debatą nad projektami (deliberacja).	Brak propozycji zadań spełniających potrzeby części mieszkańców, projekty wypracowane indywidualnie, dublujące się propozycje zadań.	Przebudowanie etapów modelu BO – wydłużenie czasu na lokalną debatę, rozważenie etapu preselekcji.	Regulamin	Rozdział 1, paragraf 3, zmiana zgodnie z etapami wyróżnionymi w sekcji „Harmonogram”.
2			Etap deliberacji i spotkanie z mieszkańcami jest etapem niosącym obecnie najwięcej problemów i wyzwań. Wymaga gruntownej przebudowy. Konieczne jest w oparciu o wiedzę ekspercką opracowanie w formie osobnego dokumentu wytycznych do jego przeprowadzenia (zwanego dalej: Wytyczne do prowadzenia dyskusji lokalnej) oraz przeszkolenie radnych dzielnicowych i urzędników UMK.	zalecenie operacyjne	Wytyczne do prowadzenia dyskusji lokalnej.
3	Niepowracanie osób głosujących (głosowanie tylko w jednej edycji).	Niska frekwencja, ograniczony mandat społeczny głosowania (niska frekwencja może być argumentem w dyskusji o tym, w jakim stopniu wybrane propozycje zadań odzwierciedlają potrzeby wszystkich mieszkańców).	Skoncentrowanie działań na budowaniu relacji z mieszkańcami (głosującymi, wnioskodawcami) i zabieganie o ich ponowny udział w kolejnych edycjach. Prowadzenie działań angażujących mieszkańców w BO przez cały rok (informowanie o postępach projektów, inauguracje inwestycji).	zalecenie operacyjne	
4	Niepowracanie wnioskodawców (składanie propozycji zadań tylko w jednej edycji) oraz niezadowolenie części wnioskodawców.	Niewykorzystanie potencjału zaangażowanych wcześniej mieszkańców, którzy mają już doświadczenie w składaniu propozycji zadań.	Gruntowne przebudowanie BO pod kątem realizacji celu „budowa relacji z wnioskodawcami”. Przebudowa w zakresie komunikacji, angażowania, symbolicznej gratyfikacji oraz edukacji. Skoncentrowanie działań na budowaniu relacji z wnioskodawcami. Zaproszenie wszystkich wnioskodawców na uroczystą galę. Prowadzenie całorocznych działań informacyjnych (postępy w projektach) oraz wykorzystanie bazy wnioskodawców przy	zalecenie operacyjne	

			promocji spotkań informacyjnych. Zapraszanie wnioskodawców do działań niezwiązanych z BO.		
5	Zbyt mało czasu na realizację celów poszczególnych etapów (szczególnie etapu edukacyjno-informacyjnego, weryfikacji, promocji).	Szereg konsekwencji opisanych w poszczególnych sekcjach – m.in. pośpieszna weryfikacja, zbyt mało czasu na opracowanie propozycji zadań i na promocję projektów.	Zmiana terminarzu BO (patrz sekcja „Harmonogram”).	Zarządzenie PMK ws. Zespołu BO	Zgodnie z proponowanym harmonogramem.
6	Brak kontroli jakości projektów wynikający z wykluczenia się UMK z oceny merytorycznej projektów.	Obniżenie zaufania do procesu BO, zwłaszcza w sytuacji, gdy zwycięskie projekty budzą wątpliwości, czy będą skutecznie realizować deklarowane przez wnioskodawcę cele. Taka sytuacja jest w sprzeczności z założeniem, że BO będzie realizował potrzeby mieszkańców lepiej niż zadania urzędników.	Wprowadzenie zmian w modelu BO, które umożliwiłyby transfer wiedzy pomiędzy urzędnikami, radnymi i wnioskodawcami.	patrz: rekomendacje szczegółowe etapu II i III	
7	Brak integracji BO z planowanymi działaniami rad dzielnic.	Sceptycyzm części radnych dzielnicowych w stosunku do procesu.	Wprowadzenie etapu dyskusji o potrzebach dzielnicy, moderowanej przez radnych dzielnicowych. Wsparcie radnych dzielnicowych na etapie prowadzenia działań deliberacyjnych, które umożliwi połączenie tego procesu z planowaniem strategicznym na poziomie dzielnicy. Uwzględnienie opinii radnych dzielnicowych na etapie dopracowania propozycji zadań, które da szansę na uspołnieniu propozycji zadań z planowanymi przez nich działaniami.	rekomendacje szczegółowe przypisane do poszczególnych etapów	
8	Brak integracji BO z ogólnym budżetem miasta, strategiami i planami UMK (na	Propozycje zadań są opracowywane w oderwaniu od całościowego budżetu miasta. Wnioskodawcy oraz osoby	Umiejscowienie dyskusji o BO w szerszym kontekście całościowego budżetu miasta i dzielnicy pozwoliłoby skoncentrować działania mieszkańców (wnioskodawców, głosujących) na	patrz: rekomendacje szczegółowe etapu I i II	

	<p>etapie weryfikacji sprawdzany jest tylko brak sprzeczności).</p>	<p>głosujące mają ograniczoną wiedzę na temat działań planowanych i realizowanych przez miasto, choć BO ma potencjał bycia sposobem na przybliżanie im tej wiedzy.</p>	<p>ocenie adekwatności planowanych działań i ewentualnie uzupełnić je swoimi propozycjami. Ta rekomendacja dotyczy kształtowania procesu deliberacji, udzielania informacji zwrotnej na etapie weryfikacji oraz późniejszej promocji BO. Zalecane jest odnoszenie tych etapów do całosciowych działań miasta – przez informowanie o nich oraz odnoszenie propozycji zadań do strategii.</p>		
9	<p>Ograniczone dedykowane środki na wsparcie procesu BO w UMK oraz radach dzielnic, które utrudniają rozszerzenie jego formuły.</p>	<p>Organizacja procesu BO jest znacznym obciążeniem dla funkcjonowania UMK i rad dzielnic (kumuluje się w krótkim czasie). W związku z tym występuje tzw. efekt BO, czyli wydłużenie się czasu realizacji bieżących zadań poszczególnych jednostek administracyjnych ze względu na zaangażowanie w BO. Krótki czas realizacji oraz brak dedykowanych zasobów (szczególnie osobowych) stanowią ograniczenie dla dalszego rozwoju BO (np. przez zaproponowanie nowych zadań zaangażowanych urzędników, takich jak udzielanie informacji zwrotnej wszystkim wnioskodawcom na etapie weryfikacji).</p>	<p>Przeznaczenie większych, dedykowanych środków na wsparcie procesu budżetu obywatelskiego, które pozwolą na wdrożenie wielu z sugerowanych rekomendacji, zakładających większe zaangażowanie urzędników w poszczególne etapy BO. Ponieważ interesariusze często wskazują, że najważniejsze cele BO są związane z organizacją jego procesu (zaangażowanie mieszkańców), należy zwrócić uwagę na znaczną dysproporcję między środkami przeznaczonymi na realizację propozycji zadań (właściwy budżet obywatelski) a środkami przeznaczonymi na organizację tego procesu (np. część deliberacyjna, kształtowanie relacji z wnioskodawcami, dopracowanie propozycji zadań, udzielanie informacji zwrotnej wnioskodawcom, większy nacisk na całoroczną promocję i monitoring wdrożenia propozycji zadań).</p>	<p>zalecenie operacyjne</p>	
10	<p>Potrzeba zmiany wielkości BO w odniesieniu do ustawy z dnia 11 stycznia 2018 r. o zmianie niektórych</p>	<p>Konieczność wypracowania nowych rozwiązań w zakresie podziału środków.</p>	<p>Ze względu na fakt, że dyskusja na ten temat w gronie Rady Budżetu Obywatelskiego odbędzie się na początku kolejnego roku, brakuje wskazań dotyczących dokładnego podziału</p>	<p>Regulamin</p>	<p>Rozdział 2, paragraf 4, punkt 2; rozdział 3, paragraf 8.</p>

<p>ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych.</p>		<p>środków pomiędzy różne kategorie propozycji zadań oraz związane z nimi limity.</p>	
<p>11 Brak zdefiniowanych celów BO oraz jego poszczególnych etapów.</p>	<p>Rozbieżne zrozumienie celów BO wśród jego interesariuszy, nieporozumienia między interesariuszami dotyczące poszczególnych rozwiązań oraz trudności w ocenie BO.</p>	<p>Przyjęcie dokumentu strategicznego definiującego cele BO opartego na Teorii programu oraz działania mające na celu zakomunikowanie jego treści interesariuszom (a w rezultacie doprowadzenie do spójnej wizji wśród interesariuszy).</p>	<p>zalecenie operacyjne</p>

Harmonogram

Znaczna część rekomendacji **wymaga zmiany harmonogramu prowadzenia procesu BO**. Powtarzającym się wnioskiem z ewaluacji poprzednich edycji BO było **niedopasowanie harmonogramu działań BO do potrzeb jego interesariuszy** oraz wynikający z tego brak czasu na rzetelną realizację zamierzonych celów poszczególnych etapów. Najczęściej wymieniano następujące problemy z harmonogramem: domniemany wpływ terminu głosowania (bliski okresowi wakacyjnemu, po zakończeniu roku akademickiego) na niską frekwencję w głosowaniu; zbyt mało czasu na etapy deliberacyjne, na etap protestów, na promocję propozycji zadań oraz niedostosowanie harmonogramu do cyklu wydatkowania środków publicznych.

Poniższa tabela prezentuje propozycję nowego harmonogramu BO obejmującego nowe, wyróżnione etapy tego procesu w dwóch alternatywnych modelach. Model I zakłada rozpoczęcie działań na początku roku (dotychczasowe rozwiązanie), model II zakłada rozpoczęcie działań we wrześniu danego roku (i ich kontynuację w kolejnym roku). Model II uwzględnia potrzebę zagospodarowania dłuższego czasu przejściowego na przeformułowanie modelu BO oraz **dostosowanie go do wymogów nowej ustawy**.

CYKL ROCZNY

<u>Dotychczasowa organizacja</u>				<u>Proponowana organizacja</u>					
	Etap	Czas trwania (tyg.)	Terminarz (start)	Etap	Działanie	Czas trwania (tyg.)	Model I (start)	Model II (start)	
I	Akcja edukacyjna i kampania promocyjna	4	luty	I	Dyskusja lokalna	Kampania informacyjna	2	luty	wrzesień
						Dyskusja o potrzebach dzielnicy i mieszkańców	4	luty	wrzesień
				II	Przygotowanie propozycji zadań	Przygotowywanie propozycji zadań	4	marzec	październik

II	Zgłaszanie przez mieszkańców propozycji zadań	4	marzec	III	Zgłaszanie przez mieszkańców propozycji zadań	Składanie propozycji zadań Preselekcja (opcjonalnie)	2 2	kwiecień	listopad
III	Weryfikacja i opiniowanie propozycji zadań	8	kwiecień	IV	Dopracowanie, weryfikacja i opiniowanie propozycji zadań	Ocena formalna i ocena prawna propozycji zadań Weryfikacja Dopracowanie projektów Publikacja wyników weryfikacji	2 10	maj czerwiec	grudzień
IV	Składanie i rozpatrywanie protestów	1	czerwiec	V	Składanie i rozpatrywanie protestów	Składanie protestów wobec wyników oceny prawnej Rozpatrywanie protestów	2	sierpień	marzec
V	Głosowanie mieszkańców na projekty	2	czerwiec	VI	Dyskusja o projektach	Sporządzenie i ogłoszenie listy projektów, które będą poddane głosowaniu Ogłoszenie wykazu punktów głosowania Promocja projektów Debata o projektach Możliwość wycofania złożonej propozycji zadania przez wnioskodawcę	6	wrzesień	kwiecień
				VII	Głosowanie mieszkańców na projekty	Głosowanie	2	październik	maj
VI	Ogłoszenie projektów do	8	lipiec	VIII	Ogłoszenie projektów do	Zatwierdzenie listy projektów do realizacji oraz jej upublicznienie	2		

	realizacji i ewaluacja			realizacji i ewaluacja	Ewaluacja BO	4	listopad	czerwiec
					Praca nad zmianami w kolejnej edycji	4		
VII	Opracowanie kolejnej edycji	2	październik	IX	Opracowanie kolejnej edycji	2	listopad	czerwiec
VIII	Realizacja projektów			X	Realizacja projektów			
					Realizacja projektów			
					Współpraca z wnioskodawcą			
					Informowanie głosujących o postępach w realizacji			
					Monitoring realizacji projektów			
							zadania ciągłe	

Etap I. Akcja edukacyjna i kampania promocyjna

CELE ETAPU

- ✓ zachęcenie mieszkańców do udziału w spotkaniach edukacyjno-promocyjnych,
- ✓ zachęcenie mieszkańców do składania propozycji zadań,
- ✓ poinformowanie mieszkańców o budżecie obywatelskim i jego zasadach,
- ✓ wsparcie mieszkańców w opracowaniu propozycji zadań,
- ✓ dyskusja nad potrzebami mieszkańców,
- ✓ podniesienie jakości składanych propozycji zadań,
- ✓ stworzenie przestrzeni do dialogu społecznego wśród mieszkańców,
- ✓ stworzenie przestrzeni do współpracy wnioskodawców między sobą,
- ✓ wzmocnienie lokalnych sieci społecznych,
- ✓ budowanie zaufania i relacji między mieszkańcami,
- ✓ identyfikowanie wspólnych potrzeb mieszkańców,
- ✓ stworzenie przestrzeni do dialogu pomiędzy radnymi dzielnicowymi a mieszkańcami.

REKOMENDACJE

L.p.	Adresowany problem	Konsekwencje	Rekomendacja	Sposób wdrożenia	Umiejscowienie i proponowana zmiana
1	Niska frekwencja na spotkania informacyjnych.	Nierealizowane cele etapu. Propozycje zadań opracowywane indywidualnie, często w oderwaniu od potrzeb społeczności lokalnej.	Zmiana terminarza etapu (wydłużenie czasu na etap – patrz sekcja „Harmonogram”).	Zarządzenie PMK ws. Zespołu BO	Zgodnie z proponowanym harmonogramem.
2			Rozdzielenie spotkań poświęconych diagnozie potrzeb (lokalna debata), spotkań poświęconych wypracowywaniu propozycji zadań oraz dyżurów konsultacyjnych.	zalecenie operacyjne	Wytyczne do prowadzenia dyskusji lokalnej.
3			Rezygnacja z formuły spotkań tylko o BO. Prezentowanie BO w kontekście dyskusji o potrzebach mieszkańców, które mogą być zaspokojone na różne sposoby, między innymi przez BO w ramach spotkań dedykowanych tematów ważnym dla mieszkańców (debata lokalna, potrzeby dzielnicy, podsumowanie działań rady dzielnicy, spotkania tematyczne).	zalecenie operacyjne	Wytyczne do prowadzenia dyskusji lokalnej.

4			W przypadku większych i bardziej zróżnicowanych dzielnic Krakowa organizacja spotkań kierowanych do mieszkańców mniejszych obszarów (np. osiedli).	zalecenie operacyjne	Wytyczne do prowadzenia dyskusji lokalnej.
5			Przeprowadzenie analizy, jaki obszar terytorialny i forma spotkania są optymalne dla prowadzenia deliberacji.	zalecenie operacyjne	Wytyczne do prowadzenia dyskusji lokalnej.
6	Brak dyskusji o projektach.		Opracowanie scenariusza spotkań oraz zaoferowanie szkoleń dla organizatorów spotkań informacyjnych (ambasadorów BO, radnych dzielnicowych).	zalecenie operacyjne	Wytyczne do prowadzenia dyskusji lokalnej.
7	Problemy organizacyjne wśród rad dzielnic.	Problemy w komunikacji między radami dzielnic a organizatorami BO, problemy w koordynacji działań w dzielnicach, nierównomierna realizacja zadań w poszczególnych dzielnicach (promocja, spotkania informacyjne). Przedstawiciele rad dzielnic zwracali uwagę na to, że ze względu na ograniczone zasoby (ludzkie i materialne, kompetencyjne) realizacja postawionych przed nimi zadań rodzi trudności. Z drugiej strony organizatorzy BO zgłaszali trudności w możliwości sprawnego wykonania i skoordynowania działań we wszystkich dzielnicach.	Wsparcie rad dzielnic w zakresie realizacji tego etapu poprzez dedykowanie pracowników lub wolontariuszy (osoba kontaktowa, łącznik między UMK a radami dzielnic).	zalecenie operacyjne	
8	Propozycje zadań opracowywane indywidualnie, często w oderwaniu od	Brak propozycji zadań spełniających potrzeby części mieszkańców, dublujące się propozycje zadań, sprzeczne	Wprowadzenie dodatkowego etapu, w którym byłaby prowadzona lokalna debata odnośnie do potrzeb dzielnicy oraz – opcjonalnie – wprowadzenie kolejnego etapu preselekcji, w	zalecenie operacyjne	Wytyczne do prowadzenia dyskusji lokalnej.

potrzeb społeczności lokalnej.	proponując zadania tworzące napięcia między mieszkańcami.	którym byłaby możliwa ocena zestawu propozycji zadań (patrz sekcja „Harmonogram”).
--------------------------------	---	--

Etap II. Zgłaszanie przez mieszkańców propozycji zadań

WPROWADZENIE

CELE ETAPU

- ✓ zaangażowanie mieszkańców w składanie propozycji zadań,
- ✓ podnoszenie jakości składanych propozycji zadań,
- ✓ usprawnienie komunikacji między wnioskodawcami a organizatorami BO,
- ✓ zapobieganie wykluczeniu grup społecznych z możliwości udziału w BO,
- ✓ wspieranie współpracy pomiędzy aktywnymi mieszkańcami.

REKOMENDACJE

L.p.	Adresowany problem	Konsekwencje	Rekomendacja	Sposób wdrożenia	Umiejscowienie i proponowana zmiana
1	Zróznicowane kompetencje wnioskodawców w zakresie opracowywania propozycji zadań, które dają im nierówne szanse w uzyskaniu pozytywnej weryfikacji (identyfikacja zarządcy terenu, wskazanie terenów gminnych, obsługa map, tworzenie budżetów).	Wysoki odsetek negatywnie zweryfikowanych propozycji zadań. Zniechęcanie wnioskodawców poprzez „karanie” za brak kompetencji. Potencjalne odrzucanie propozycji zadań reprezentujących istotne dla mieszkańców rozwiązania ich problemów ze względu na błędy w ich opracowaniu nieprzekreślające meritum propozycji zadania (np. wskazanie innej, bliskiej lokalizacji propozycji zadania).	Wprowadzenie mechanizmu umożliwiającego wsparcie dopracowania propozycji zadań w trakcie ich weryfikacji. Przy założeniu, że wnioskodawca wciąż jest osobą odpowiedzialną za doprowadzenie propozycji zadania do zgodności z Regulaminem, ale przy jednoczesnym wsparciu tego procesu przez urzędników.	zalecenie operacyjne Zarządzenie PMK ws. Zespołu BO	Paragraf 6. Proponowane jest dodanie punktu mówiącego o tym, że „w razie stwierdzenia podczas weryfikacji, iż propozycja zadania zostanie zweryfikowana negatywnie, wnioskodawca zostanie niezwłocznie poinformowany telefonicznie i pocztą elektroniczną o przyczynach planowanej negatywnej weryfikacji i możliwości doprowadzenia propozycji zadania do zgodności z Regulaminem”.

3	Brak egzekwowania obowiązku wskazywania lokalizacji propozycji zadań.	Preferencyjna weryfikacja propozycji zadań bez wskazanej lokalizacji (nieegzekwowanie zapisów zarządzenia; paragraf 4.1). Trudności z realizacją propozycji zadań w sytuacji, w której niemożliwe jest wskazanie takich lokalizacji przez jednostki weryfikujące lub realizujące projekt (np. ograniczona liczba gruntów miejskich w poszczególnych dzielnicach).	Wprowadzenie obowiązku wspólnego wypracowania lokalizacji przez wnioskodawcę i UMK w trakcie procesu weryfikacji.	zalecenie operacyjne
4	Brak możliwości uwzględnienia wielu autorów propozycji zadania.	Niewykorzystanie możliwości symbolicznego wynagrodzenia grupowego wypracowywania propozycji zadań.	Wprowadzenie możliwości dodania wielu autorów, przy jednoczesnym zachowaniu obowiązku wskazania jednej osoby jako osoby kontaktowej i upoważnionej do podejmowania decyzji odnośnie do propozycji zadania.	Zarządzenie PMK ws. Zespołu BO Paragraf 4.1, proponowane jest dodanie podpunktu o treści: „imię i nazwisko pozostałych wnioskodawców”.
5			Wprowadzenie dodatkowej funkcjonalności na platformie	zalecenie operacyjne
6	Niewystarczające wsparcie merytoryczne dla wnioskodawców w zakresie opracowywania propozycji zadań.	Negatywnie oceniane propozycje zadań. Rozwiązania utrudniające lub uniemożliwiające realizację propozycji zadań.	Wskazanie konsultantów w poszczególnych jednostkach organizacyjnych samorządu, oddelegowanych do udzielania odpowiedzi na pytania wnioskodawców.	zalecenie operacyjne

ETAP III. Weryfikacja i opiniowanie propozycji zadań

WPROWADZENIE

CELE ETAPU

- ✓ dopracowanie propozycji zadań złożonych przez wnioskodawców (pod kątem merytorycznym i doprowadzenia ich do zgodności z Regulaminem),
- ✓ weryfikacja propozycji zadań pod kątem zgodności z Regulaminem BO,
- ✓ budowanie relacji między wnioskodawcą a samorządem lokalnym,
- ✓ edukacja wnioskodawców o uwarunkowaniach funkcjonowania miasta,
- ✓ ograniczenie projektów dublujących się,
- ✓ zapewnienie wykonalności.

REKOMENDACJE

L.p.	Adresowany problem	Konsekwencje	Rekomendacja	Sposób wdrożenia	Umiejscowienie i proponowana zmiana
1	Aktualny kształt tego etapu akcentuje cele związane z weryfikacją zgodności propozycji zadania z Regulaminem, ale stoi w sprzeczności z celem, jakim jest budowanie pozytywnej relacji pomiędzy UMK a wnioskodawcą. Jednocześnie w obecnym kształcie etap nie wykorzystuje potencjału BO do udzielenia wnioskodawcy	W przypadku autorów propozycji zadań zweryfikowanych negatywnie relacja z nimi jest kończona, co często prowadzi do antagonizmów między wnioskodawcą a UMK (szczególnie w przypadku niezrozumienia powodów odrzucenia propozycji zadania). Propozycje zadań pozytywnie zweryfikowanych charakteryzują się zróżnicowaną jakością merytoryczną, co na dalszych etapach prowadzi czasem do problemów z ich realizacją lub wpływa negatywnie na wizerunek BO.	Zmiana nazwy etapu na „Weryfikacja i dopracowanie propozycji zadań”.	Regulamin	Rozdział 1, paragraf 3, punkt 4; zmiana nazwy z „weryfikacja zgłoszonych propozycji zadań” na „weryfikacja i dopracowanie zgłoszonych propozycji zadań”.
2			Wprowadzenie mechanizmu, w którym wszyscy wnioskodawcy propozycji zadań otrzymają informację zwrotną zawierającą: a) wskazówki dotyczące tego, jak podnieść jego wartość merytoryczną (uwzględniającą ekspercką opinię jednostki weryfikującej oraz opinię radnych dzielnicy); b) ewentualne uwagi dotyczące tego, jak doprowadzić propozycję zadania do zgodności z Regulaminem lub c) brak wnoszonych uwag. Wnioskodawca będzie mógł	Regulamin	Rozdział 4, paragraf 11; proponowane jest dodanie punktu 8 mówiącego o tym, że „wnioskodawca w trakcie procesu weryfikacji otrzyma informację zwrotną zawierającą ekspercką opinię jednostki weryfikującej oraz/lub opinię radnych dzielnicy, w jaki sposób

	<p>informacji zwrotnej o charakterze edukacyjnym i eksperckim, która umożliwiłaby wzrost kompetencji wnioskodawców oraz podniesienie jakości merytorycznej propozycji zadań.</p>	<p>podjąć decyzję, czy i w jaki sposób zgłoszone uwagi wprowadzić do swojej propozycji zadania. W przypadku propozycji zadań, w których jednostka weryfikująca uzna, że nie jest możliwe doprowadzenie jej do zgodności z Regulaminem, istotne będzie udzielenie wskazówek, które umożliwią wnioskodawcy złożenie poprawnej propozycji zadania w kolejnej edycji. Rozwiązania te wymagają dłuższego czasu realizacji tego etapu i wyróżnienia w nich dwóch pomniejszych etapów (wstępna weryfikacja i informacja zwrotna, uzupełnienie propozycji zadań). Należy rozważyć zakres możliwych zmian w propozycji zadania. W przypadku zmian wykraczających poza ten zakres można rozważyć potrzebę ponownego zebrania listy poparcia celem utrzymania mandatu społecznego nowej propozycji.</p>		<p>można podnieść wartość merytoryczną projektu oraz zachować spójność z planami miasta i dzielnicy”. Informacja zwrotna będzie również zawierać informację o tym, że uwzględnienie tych uwag zależy od decyzji wnioskodawcy.</p>
<p>3</p>			<p>Zarządzenie PMK ws. Zespołu BO</p>	<p>Paragraf 6; proponowane jest wstawienie po punkcie 7 dodatkowego punktu o treści: „Wnioskodawca w trakcie procesu weryfikacji otrzyma informację zwrotną zawierającą ekspercką opinię jednostki weryfikującej oraz/lub opinię radnych dzielnicy, w jaki sposób można podnieść wartość merytoryczną projektu oraz zachować spójność z planami miasta i dzielnicy. Informacja zwrotna będzie również zawierać informację o tym, że uwzględnienie tych uwag zależy od decyzji wnioskodawcy”.</p>
<p>4</p>		<p>Przygotowanie zaleceń dla jednostek weryfikujących dotyczących sposobu opracowania informacji zwrotnej. Propozycje zmian powinny brać pod uwagę spójność propozycji zadania z planowanymi i prowadzonymi działaniami jednostki weryfikującej oraz doświadczenie jednostki</p>	<p>zalecenie operacyjne</p>	<p>Wytyczne do informacji zwrotnej dla wnioskodawcy.</p>

			weryfikującej w zakresie podobnych przedsięwzięć. Powinny także zawierać informację o dobrowolności wprowadzenia tych zmian.		
5	Brak merytorycznej oceny efektów propozycji zadania. Istnieje niezgodne ze stanem faktycznym domniemanie głosujących, że deklarowana przez wnioskodawców efektywność propozycji zadań została zweryfikowana przez UMK.	Osoby głosujące są przekonane, że proponowane rozwiązania skutecznie rozwiążą adresowane problemy, z domniemanym założeniem, że efektywność proponowanych rozwiązań została przez UMK oceniona (przykład „ścian antysmogowych”).	Doprecyzowanie praktyki stosowania negatywnej weryfikacji na podstawie zasady racjonalnego wydatkowania środków publicznych. Praktyka ta powinna również uwzględniać sytuacje, w których proponowane rozwiązanie jest ewidentnie nieskuteczne dla realizacji deklarowanego celu.	zalecenie operacyjne	
6	Brak jednoznacznych standardów dotyczących kontaktu z wnioskodawcą oraz możliwości zmiany propozycji zadania w przypadku jej niezgodności z zapisami Regulaminu.	Zdarzają się sytuacje, w których propozycje zadań są oceniane negatywnie bez próby doprowadzenia ich do zgodności z wymogami Regulaminu. Oznacza to nierówne szanse wnioskodawców, zależne od woli, a czasem również preferencji wobec propozycji zadań jednostek weryfikujących. Uznaniowość tego aspektu budzi kontrowersje wśród wnioskodawców i zniechęca ich do udziału w BO. Potęguje także wrażenie oceny, a nie współpracy na etapie weryfikacji.	Wprowadzenie jednoznacznych standardów dotyczących kontaktów z wnioskodawcą oraz obowiązku podjęcia próby doprowadzenia do zgodności propozycji zadania z zapisami Regulaminu przed jego negatywną weryfikacją.	Regulamin	Rozdział 4, paragraf 11; aktualny zapis nakazuje kontakt wyłącznie w sytuacji, gdy „propozycja zadania nie zawiera istotnych informacji potrzebnych do analizy propozycji lub jest niezgodna z limitami finansowymi”. Proponowane jest dodanie punktu 7 mówiącego o tym, iż „w razie stwierdzenia podczas weryfikacji, że propozycja zadania zostanie zweryfikowana negatywnie, wnioskodawca zostanie niezwłocznie poinformowany telefonicznie i pocztą elektroniczną o przyczynach

				planowanej negatywnej weryfikacji i możliwości doprowadzenia propozycji zadania do zgodności z Regulaminem”.	
7			Zarządzenie PMK ws. Zespołu BO	Paragraf 6; proponowane jest dodanie punktu mówiącego o tym, iż „w razie stwierdzenia podczas weryfikacji, że propozycja zadania zostanie zweryfikowana negatywnie, wnioskodawca zostanie niezwłocznie poinformowany telefonicznie i pocztą elektroniczną o przyczynach planowanej negatywnej weryfikacji i możliwości doprowadzenia propozycji zadania do zgodności z Regulaminem”.	
8	Brak standaryzacji uzasadnień negatywnych weryfikacji propozycji zadań.	Nieczytelność uzasadnień dla części wnioskodawców, zniechęcenie części wnioskodawców. Zróżnicowanie zakresu informacyjnego uzasadnień.	Wprowadzenie minimalnych wymogów informacyjnych, które powinny się znaleźć w uzasadnieniu – w tym obowiązkowe powołanie się na przepisy Regulaminu będące podstawą odrzucenia propozycji zadania oraz opisanie historii kontaktu z wnioskodawcą.	Regulamin	Rozdział 4, paragraf 11; aktualny zapis nakazuje kontakt wyłącznie w sytuacji, gdy „propozycja zadania nie zawiera istotnych informacji potrzebnych do analizy propozycji lub jest niezgodna z limitami finansowymi”. Proponowane jest dodanie punktu 7 mówiącego o tym, iż „w razie stwierdzenia podczas weryfikacji, że propozycja zadania zostanie zweryfikowana negatywnie, wnioskodawca zostanie

				niezwłocznie poinformowany telefonicznie i pocztą elektroniczną o przyczynach planowanej negatywnej weryfikacji i możliwości doprowadzenia propozycji zadania do zgodności z Regulaminem”.
9		Przebudowa platformy.	zalecenie operacyjne	
10	<p>Odmawianie informacji o statusie weryfikacji przed terminem zakończenia całego etapu (pomimo podjęcia decyzji o tym statusie) motywowany potrzebą wyrównania szans wnioskodawców w możliwości promocji swoich zadań (wszyscy wnioskodawcy dowiadują się w tym samym momencie).</p>	<p>Zdarzają się sytuacje, w których preferencja jednostek weryfikujących decyduje o tym, czy wnioskodawca zostanie poinformowany o wadach jego propozycji zadań. W przypadku propozycji zadań, które nie są preferowane przez jednostki weryfikujące, wnioskodawcy nie są informowani o wadach i nie daje się im szansy poprawy propozycji zadań, w przeciwieństwie do preferowanych propozycji zadań. W konsekwencji oznacza to nierówne szanse wnioskodawców oraz wpływ jednostek weryfikujących na dobór propozycji zadań nieprzewidziany w Regulaminie BO. W przypadku braku kontaktu negatywna weryfikacja oznacza antagonizowanie wnioskodawcy i zniechęcanie go do udziału w BO.</p>	<p>Rezygnacja z zasady odmawiania informacji o statusie weryfikacji i wprowadzenie jednoznacznych standardów dotyczących kontaktów z wnioskodawców. Przy zachowaniu innych mechanizmów wyrównujących szanse wnioskodawców do promocji swoich projektów (np. wspólny termin poznania numerów propozycji zadań, które są podstawą do promocji). Problem ten zostanie rozwiązany dzięki wprowadzeniu dwóch etapów cząstkowych i pod warunkiem umożliwienia dopracowania propozycji zadania wszystkim wnioskodawcom.</p>	<p>Regulamin</p> <p>Rozdział 4, paragraf 11; aktualny zapis nakazuje kontakt wyłącznie w sytuacji, gdy „propozycja zadania nie zawiera istotnych informacji potrzebnych do analizy propozycji lub jest niezgodna z limitami finansowymi”. Proponowane jest dodanie punktu 7 mówiącego o tym, iż „w razie stwierdzenia podczas weryfikacji, że propozycja zadania zostanie zweryfikowana negatywnie, wnioskodawca zostanie niezwłocznie poinformowany telefonicznie i pocztą elektroniczną o przyczynach planowanej negatywnej weryfikacji i możliwości doprowadzenia propozycji zadania do zgodności z Regulaminem”.</p>

11	Procedura łączenia propozycji zadań polegająca na wycofaniu jednej z propozycji zadań.	Tworzenie napięć i konfliktów między wnioskodawcami oraz doprowadzanie do sytuacji, w której propozycje zadań się dublują.	Zaproponowanie procedury arbitrażu przy łączeniu propozycji zadań (wspólne wypracowanie jednej propozycji zadania wraz z jednostką weryfikującą lub wskazanym pracownikiem UMK).	zalecenie operacyjne	
12			Przebudowa platformy.	zalecenie operacyjne	
13	Wysoki odsetek negatywnie zweryfikowanych projektów.	Zniechęcanie wnioskodawców do udziału w BO oraz niewykorzystanie ich zaangażowania.	Zmiana formuły etapu z samej weryfikacji na weryfikację wraz z możliwością dopracowania propozycji zadania przy udziale organizatorów BO (w tym jednocześnie podnoszenie kompetencji wnioskodawców).	Regulamin	Rozdział 4, paragraf 11; aktualny zapis nakazuje kontakt wyłącznie w sytuacji, gdy „propozycja zadania nie zawiera istotnych informacji potrzebnych do analizy propozycji lub jest niezgodna z limitami finansowymi”. Proponowane jest dodanie punktu 7 mówiącego o tym, iż „w razie stwierdzenia podczas weryfikacji, że propozycja zadania zostanie zweryfikowana negatywnie, wnioskodawca zostanie niezwłocznie poinformowany telefonicznie i pocztą elektroniczną o przyczynach planowanej negatywnej weryfikacji i możliwości doprowadzenia propozycji zadania do zgodności z Regulaminem”.
14	Występowanie tzw. efektu BO, tzn. ograniczenia możliwości realizacji zadań własnych	Negatywny wpływ BO na funkcjonowanie jednostek organizacyjnych UMK. Ryzyko pośpiesznych i błędnych	Wydłużenie czasu trwania etapu weryfikacji, rozważenie wsparcia kadrowego najbardziej obciążonych jednostek weryfikujących lub rozważenie wprowadzenia mechanizmu ograniczającego liczbę i złożoność propozycji	Zarządzenie PMK ws. Zespołu BO	Zgodnie z proponowanym harmonogramem.

	<p>jednostek weryfikujących, wydłużenie realizowanych przez nie procedur ze względu na obciążenie weryfikacją propozycji zadań.</p>	<p>weryfikacji. Brak czasu na kontakt z wnioskodawcą.</p>	<p>zadań (np. preselekcja, ograniczenia co do charakteru propozycji zadań, wieloletniej ich realizacji).</p>	
15	<p>Brak spójności w interpretacji negatywnej opinii innego wydziału. W takiej sytuacji negatywna opinia determinuje konieczność negatywnej weryfikacji wniosku.</p>	<p>Brak jednolitych standardów negatywnych weryfikacji.</p>	<p>Wypracowanie praktyki odnoszenia się do negatywnych opinii innych wydziałów – określenie sytuacji, w których opinie te należy uznać za niewiążące.</p>	<p>zalecenie operacyjne</p>
16	<p>Odmienne status negatywnej opinii innej jednostki niż status negatywnej opinii jednostki weryfikującej.</p>	<p>Brak możliwości negatywnej weryfikacji projektu w sytuacji, gdy negatywna merytoryczna opinia pochodzi od jednostki weryfikującej, np. w przypadku propozycji zmian w organizacji ruchu, weryfikowanych przez ZIKiT.</p>	<p>Doprecyzowanie praktyki stosowania negatywnej weryfikacji na podstawie zasady racjonalnego wydatkowania środków publicznych. Praktyka ta powinna również uwzględniać sytuacje, w których proponowane rozwiązanie jest ewidentnie nieskuteczne dla realizacji deklarowanego celu.</p>	<p>zalecenie operacyjne</p>
17	<p>Wysoki odsetek wnioskodawców, z którymi współpraca jest kończona po tym etapie.</p>	<p>Niewykorzystany potencjał mieszkańców, którzy byli chętni do podjęcia współpracy z UMK.</p>	<p>Wprowadzenie systemowej propozycji zaangażowania wnioskodawców, np. akademia „super mieszkańców”, panel obywatelski, zaproszenie na galę dla wnioskodawców.</p>	<p>zalecenie operacyjne</p>
18	<p>Pojawiają się propozycje zadań, w których istnieje ryzyko niemożliwości realizacji</p>	<p>Opóźnienia w realizacji przyjętych propozycji zadań rzutujące na wiarygodność całego BO.</p>	<p>Położenie większego nacisku na urealnienie propozycji zadań w trakcie procesu weryfikacji oraz dopracowanie ich razem z wnioskodawcami.</p>	<p>zalecenie operacyjne</p>

<p>(zależność od innych instytucji, zmienność systemu prawnego, innowacyjność, trudność technologiczna, brak właściwej lokalizacji).</p>			
<p>19 Jednostki biorące udział w weryfikacji zadania, lecz niebędące jego gospodarzem, nie mają dostępu do podglądu propozycji zadania na platformie i nie mogą za jej pośrednictwem uczestniczyć w opracowaniu propozycji ani przesyłać opinii i dokumentów.</p>	<p>Kontrola obiegu dokumentów i proces kompletowania wszystkich koniecznych opinii jest dużym obciążeniem dla urzędników weryfikujących propozycje zadań. Jednostki weryfikujące radzą sobie z tym problemem przez kopiowanie treści z platformy i przesyłanie jej sobie mailowo.</p>	<p>Wprowadzenie dodatkowej funkcjonalności platformy, która umożliwiłaby komunikację pomiędzy jednostką weryfikującą zadanie a jednostkami, z którymi współpracuje w tym procesie. Dobrym punktem wyjścia do opracowania tej funkcjonalności może być plik opracowany przez ZZM w celu usprawnienia procesu.</p>	<p>zalecenie operacyjne</p>

ETAP IV. Składanie i rozpatrywanie protestów

WPROWADZENIE

CELE ETAPU

- ✓ minimalizacja napięć związanych z negatywną weryfikacją propozycji zadania,
- ✓ minimalizacja liczby propozycji zadań nieprawidłowo odrzuconych,
- ✓ umożliwienie wnioskodawcy odwołanie się od negatywnej decyzji,
- ✓ wychwycenie projektów, które mogą być dostosowane do wymogów Regulaminu.

REKOMENDACJE

L.p.	Adresowany problem	Konsekwencje	Rekomendacja	Sposób wdrożenia	Umiejscowienie i proponowana zmiana
1	Schemat rozpatrywania protestów generuje napięcia między wnioskodawcą a UMK.	Zniechęcenie części wnioskodawców. Brak realizacji celów związanych z budowaniem relacji z wnioskodawcami.	Zmiana nazwy na „odwołania”.	Regulamin	Rozdział 4, paragraf 14, punkty 1-7; proponuje się zmianę nazwy z „protest” na „odwołania”.
2	Wnioskodawca jest zmuszony do obrony propozycji zadań przed szerokim gremium urzędników, bez możliwości wsparcia merytorycznego.		Zmiana sposobu rozpatrywania protestów – wydłużenie terminów, wsparcie merytoryczne wnioskodawców przed posiedzeniem, w trakcie którego rozpatrywany jest protest (wyjaśnienie uwag). Wypracowanie rozwiązania, które pomoże wnioskodawcy poprawić w przyszłości swoją propozycję zadania.	zalecenie operacyjne	
3	Brak jednoznacznego standardu dotyczącego zakresu możliwości modyfikacji propozycji zadania w trakcie protestu.	Nierówne szanse wnioskodawców co do możliwości uzyskania pozytywnego rozpatrzenia protestu.	Określenie zakresu możliwych zmian w propozycji zadania w trakcie protestu (np. dostosowanie lokalizacji, zmiana kosztorysu) – spójnie z przyjętymi praktykami na etapie weryfikacji.	zalecenie operacyjne	

ETAP V. Głosowanie mieszkańców na projekty

WPROWADZENIE

CELE ETAPU

- ✓ zachęcenie mieszkańców do udziału w głosowaniu,
- ✓ budowa wizerunku budżetu obywatelskiego wśród mieszkańców,
- ✓ przekazanie kluczowych informacji na temat organizacji budżetu obywatelskiego (termin, sposób głosowania, uprawnienie do głosowania),
- ✓ edukacja mieszkańców w zakresie potrzeb mieszkańców oraz sposobu funkcjonowania miasta,
- ✓ zaangażowanie mieszkańców w sprawy miasta,
- ✓ zachęcenie mieszkańców do zapoznania się z propozycjami zadań,
- ✓ edukacja mieszkańców o potrzebach poszczególnych grup mieszkańców i proponowanych projektach,
- ✓ umożliwienie sprawnego oddania głosu,
- ✓ zapewnienie rzetelności procesu głosowania,
- ✓ zapobieganie wykluczeniu z procesu głosowania na BO konkretnych grup społecznych,
- ✓ dyskusja o projektach poddanych pod głosowanie.

REKOMENDACJE

L.p.	Adresowany problem	Konsekwencje	Rekomendacja	Sposób wdrożenia	Umiejscowienie i proponowana zmiana
1	Niska frekwencja głosujących.	Ograniczony mandat społeczny głosowania (niska frekwencja może być argumentem w dyskusji o tym, w jakim stopniu wybrane propozycje zadań odzwierciedlają potrzeby wszystkich mieszkańców).	Szereg rekomendacji dotyczących poprzednich etapów (w tym zwiększenie odsetka osób głosujących, które powracają, zmiana terminu głosowania).	patrz: rekomendacje szczegółowe etapów I-VII	
2	Liczba projektów przekraczająca możliwości poznawcze osób głosujących.	Ograniczona znajomość szczegółów projektów, na które głosują mieszkańcy.	Położenie większego nacisku na promocję i dyskusję nad projektami przed etapem głosowania, tak aby osoby głosujące mogły się z nimi zapoznać. Wydłużenie terminu promocji projektów. Rozważenie preselekcji. (Zagadnienie konsekwencji ewentualnego	zalecenie operacyjne	

			wprowadzenia mechanizmu preselekcji oraz jego pożądanej formy wymaga osobnego opracowania).		
3	Niepożądane strategie wyboru projektów.	Wybór projektów niekoniecznie reprezentujących potrzeby społeczności lokalnych, lecz tych o chwytliwych tytułach, zaś wątpliwej skuteczności (kontrowersyjne projekty).	Położenie większego nacisku na etap tworzenia propozycji zadań w zgodności z potrzebami społeczności lokalnej (konsekwencje zaniedbań na poprzednich etapach).	patrz: rekomendacje szczegółowe etapów I-III	
4	Ograniczona przestrzeń do dyskusji o projektach przed głosowaniem (mało czasu, duża liczba projektów, ograniczone zainteresowanie mediów projektami na tym etapie).	Dyskusja o potrzebie, efektywności projektów jest prowadzona po głosowaniu i najczęściej dotyczy projektów kontrowersyjnych, wykrzywiając medialny obraz BO.	Położenie większego nacisku na promocję i dyskusję nad projektami przed etapem głosowania, tak aby osoby głosujące mogły się z nimi zapoznać. Wydłużenie czasu na promocję projektów.	zalecenie operacyjne	
5				Zarządzenie PMK ws. Zespołu BO	Zgodnie z proponowanym harmonogramem.
6	Nierównomierna reprezentacja potrzeb mieszkańców wśród projektów.	Nierealizowanie celu BO związanego z przeciwdziałaniem wykluczeniom.	Położenie większego nacisku na etap tworzenia propozycji zadań w zgodności z potrzebami społeczności lokalnej (konsekwencje zaniedbań na poprzednich etapach).	patrz: rekomendacje szczegółowe etapów I-II	

ETAP VI. Ogłoszenie projektów do realizacji i ewaluacja

WPROWADZENIE

CELE ETAPU

- ✓ poinformowanie mieszkańców, które propozycje zadań zostały wybrane do realizacji,
- ✓ poinformowanie głosujących, które propozycje zadań zostały wybrane do realizacji,
- ✓ budowa wizerunku budżetu obywatelskiego wśród mieszkańców,
- ✓ podziękowanie wszystkim wnioskodawcom, którzy zaangażowali się w tworzenie projektów.

REKOMENDACJE

L.p.	Adresowany problem	Konsekwencje	Rekomendacja	Sposób wdrożenia	Umiejscowienie i proponowana zmiana
1	Zbyt późne podpisanie umowy z firmą ewaluacyjną.	Zbyt krótki czas na zaplanowanie i realizację działań ewaluacyjnych związanych z pierwszymi etapami BO.	Zaangażowanie firmy ewaluacyjnej na wcześniejszym etapie.	zalecenie operacyjne	Program BO
2	Brak teorii programu.	Potrzeba ciągłej rekonstrukcji celów przedsięwzięcia, rokroczna próba rekonstrukcji celów po to, by przeprowadzić ewaluację.	Opracowanie i opublikowanie teorii programu.	zalecenie operacyjne	Program BO
3	Brak spójnej metodologii prowadzenia ewaluacji.	Nieporównywalne wyniki pomiędzy latami.	Opracowanie i opublikowanie teorii programu.	zalecenie operacyjne	Program BO
4	Brak informacji o frekwencji na spotkaniach informacyjnych.	Trudność z oceną tego działania.	Wprowadzenie obowiązku sprawozdawczego dla organizatorów spotkań informacyjnych.	zalecenie operacyjne	Program BO
5	Trudności z wdrożeniem rekomendacji z	Ograniczony rozwój budżetu obywatelskiego.	Wydłużenie czasu opracowywania zmian kolejnych edycji BO, który umożliwi omówienie i wypracowanie rozwiązań.	Zarządzenie PMK ws. Zespołu BO	Zgodnie z proponowanym harmonogramem.

6	poprzednich ewaluacji procesu.			zalecenie operacyjne	
7	Brak informacji o trafności wybieranych projektów.	Ograniczona wiedza o efektywności i trafności wydatkowania największej części BO.	Opracowanie metodologii ewaluacji części inwestycyjnej BO odpowiadającej na pytanie o to, w jakim stopniu przegłosowane propozycje zadań odzwierciedlają potrzeby mieszkańców i jaki mają wpływ na jakość ich życia.	zalecenie operacyjne	Program BO
8	Zdarza się, że do realizacji zostają zakwalifikowane projekty, które mają bardzo niskie poparcie, ale są stosunkowo mało kosztowne i zostają zakwalifikowane na zasadzie „dopełniania”.	W niektórych przypadkach mandat społeczny tak wybranych propozycji zadań jest niski.	Istnieje głębokie przekonanie, że lepiej wydać całość środków przeznaczonych na BO niż pozostawić jakąś część niewykorzystaną. Takie myślenie nie uwzględnia faktu, że BO jest częścią ogólnego budżetu miasta i myślenie w kategoriach „zmarnowania” niewykorzystanych środków jest wyrazem traktowania BO jako „kieszonkowego”, niezależnego od całości budżetu miasta, a tym samym stoi w sprzeczności z częścią celów stawianych przed BO.	Regulamin	Rozdział 5, paragraf 18, punkt 5; proponowane jest usunięcie zapisu.

ETAP VII. Realizacja projektów

WPROWADZENIE

CELE ETAPU

- ✓ realizacja wybranych propozycji zadań,
- ✓ podtrzymanie zaangażowania mieszkańca, który oddał głos,
- ✓ pogłębienie współpracy z wnioskodawcą,
- ✓ budowa wizerunku budżetu obywatelskiego wśród mieszkańców,
- ✓ realizacja potrzeb mieszkańców, których odzwierciedleniem są wybrane projekty,
- ✓ informowanie o harmonogramie realizacji projektu i postępach w jego realizacji,
- ✓ edukacja wnioskodawców i głosujących o uwarunkowaniach funkcjonowania miasta,
- ✓ monitoring funkcjonowania zrealizowanych projektów.

REKOMENDACJE

L.p.	Adresowany problem	Konsekwencje	Rekomendacja	Sposób wdrożenia	Umiejscowienie i proponowana zmiana
1	Przekonanie o nierealizacji projektów BO przez UMK	Obniżenie zaufania do BO, możliwy negatywny wpływ na chęć zaangażowania się mieszkańców.	Prowadzenie ciągłej komunikacji z głosującymi na temat statusu realizacji projektów. Inauguracja inwestycji. Stworzenie mapy projektów BO. Oznakowanie projektów BO. Można rozważyć zatrudnienie osoby, której obowiązkiem byłoby prowadzenie całorocznego monitoringu i dokumentacji zdjęciowej realizacji projektów oraz komunikacja z mieszkańcami.	zalecenie operacyjne	
2			Przekazywanie przez komórki organizacyjne UMK lub miejskie jednostki organizacyjne informacji o statusie realizacji propozycji zadania Zespołowi ds. BO.	Zarządzenie PMK ws. Zespołu BO	Paragraf 10; proponowane jest dodanie punktów o treści „przedstawiają w cyklach kwartalnych informację o etapie realizacji propozycji zadania, dokumentację zdjęciową z realizacji, dokładną lokalizację,

				informację o ewentualnych opóźnieniach i ich przyczynach”, po zakończeniu realizacji zadania przesyłają informację o realizacji, lokalizacji oraz dokumentację zdjęciową.
3		Informowanie osób głoszących o harmonogramie i terminie realizacji zadań oraz ich odbiorze.	Regulamin	Rozdział 8, paragraf 23; proponowana treść: „Właściwe komórki organizacyjne Urzędu Miasta Krakowa lub miejskie jednostki organizacyjne przekazują wnioskodawcom i głoszącym informacje na temat harmonogramu i terminu realizacji zadania oraz odbioru zadania”.
4	Pojawiają się projekty niemożliwe lub trudne do realizacji.	Obniżenie zaufania do BO, możliwy negatywny wpływ na chęć zaangażowania się mieszkańców.	Rekomendacje dotyczące poprzednich etapów BO (weryfikacja, opracowywanie propozycji zadań).	patrz: rekomendacje szczegółowe etapu III